

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право

I. Формула спеціальності:

Спеціальність включає галузі юридичних наук, які досліджують кримінально-правові та кримінально-виконавчі відносини; норми кримінального та кримінально-виконавчого права, що їх регулюють; кримінальний та кримінально-виконавчий закони; злочин, кримінальну відповідальність та покарання; злочинність та віктимізацію, їх детермінанти та заходи запобігання; жертв злочину та особистість злочинця, а також наукознавчі проблеми наук, що включені до цієї спеціальності.

II. Основні напрямки досліджень:

II.1. В галузі науки кримінального права:

- Предмет науки кримінального права та методи дослідження кримінально-правових явищ; ефективність науки кримінального права; наступність та перспективи розвитку науки кримінального права; напрями (школи) в науці кримінального права, їх окремі представники; єдність та системність науки кримінального права; сучасна кримінально-правова доктрина, тенденції розвитку науки кримінального права; взаємозв'язок цієї науки із філософією та іншими науками; зарубіжна наука кримінального права.

- Вчення про кримінальне право: соціальне призначення кримінального права; генеза кримінального права, тенденції та прогнозування його подальшого розвитку; вплив конституції, галузей публічного та приватного права, політичних, релігійних та моральних норм на кримінальне право; можливості кримінального права в сфері протидії злочинності та його вплив на стан сучасної злочинності; права і свободи людини і громадянина та кримінальне право; кримінальне право і кримінально-правова політика; інструментальне значення кримінального права; кримінальне право в системі національного права; предмет і метод кримінального права як галузі публічного права; система кримінального права; принципи кримінального права; джерела кримінального права; кримінально-правова норма, її поняття, види та структура.

- Вчення про кримінальний закон: поняття та призначення кримінального закону, його соціальна та криминологічна обумовленість; системність та якість кримінального закону, закономірності і тенденції його розвитку та удосконалення; застосування кримінального закону та його ефективність; межі чинності та дії кримінального закону; термінологія кримінального закону; тлумачення кримінального закону; місце кримінального закону в системі національного законодавства.

- Вчення про злочин: визначення злочину та відмежування його від незлочинної поведінки; межі криміналізації та декриміналізації; підстава кримінальної відповідальності та її диференціація; склад злочину, його окремі елементи та ознаки; проблема суб'єкта злочину; стадії вчинення злочину; закінчений та незакінчений злочин; співучасть у злочині; множинність злочинів; обставини, що виключають злочинність діяння.

- Вчення про покарання: покарання та його мета; система та види покарань; караність злочинів; інші кримінально-правові наслідки вчинення злочину; еволюція кримінальних покарань; проблеми призначення покарання; ефективність застосування покарання; судимість.

- Вчення про альтернативні засоби реагування на злочин: звільнення від кримінальної відповідальності та від покарання; альтернативні кримінально-правові засоби реагування на злочин; примусові заходи медичного та виховного характеру; особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

- Вчення про кримінальну відповідальність за окремі види та групи злочинів: кримінальне право та «нова злочинність» (організована, транснаціональна, терористична, комп'ютерна; злочинність у сфері господарської діяльності, засобів масової комунікації, довілля, технологічної безпеки, незаконного обігу зброї та наркотичних засобів, «відмивання грошей»); злочини проти миру та безпеки людства тощо); кваліфікація злочинів; значення судової практики для визначення кримінальної відповідальності за окремі види злочинів.

- Вчення про співвідношення кримінального законодавства України із зарубіжним кримінальним законодавством: національне кримінальне законодавство та сучасні процеси європеїзації та глобалізації; можливості та умови уніфікації, рецепції, адаптації та гармонізації

кримінального законодавства України із кримінальним законодавством Європейського Союзу та іншим регіональним законодавством; імплементація положень міжнародних договорів до національного кримінального законодавства; компаративістські дослідження в науці кримінального права.

II.II. В галузі кримінології:

- Предмет кримінології; історія розвитку кримінології; розвиток кримінологічної науки в Україні; сучасна кримінологічна наука, проблеми її розвитку; функції кримінологічної науки; методологія, методика та техніка кримінологічних досліджень; кримінологічна інформація; проблеми комп'ютеризації та стандартизації кримінологічних досліджень; порівняльна кримінологія; міжнародне співробітництво в сфері кримінологічної науки.

- Злочини як соціальне явище; злочинність; теоретичні уявлення про злочинність: історичний екскурс, сучасний погляд, порівняльний огляд зарубіжних теорій; стан, тенденції та закономірності злочинності в Україні; регіональні (територіальні) особливості злочинності в Україні; кримінологічна характеристика та структуризація злочинності; соціологія злочинності; злочинність у різних народів; засади державного та громадського контролю за злочинністю.

- Причини та умови злочинності; сучасна теорія причин і умов (факторів, детермінант) злочинності; чинники (економічні, соціальні, моральні, психологічні та інші) впливу на злочинність; детермінація окремих видів злочинів; кримінологічна ситуація; кримінальна субкультура; причини конкретного злочину.

- Особистість злочинця та злочинна поведінка; криміналізація особистості; типологія особистості злочинця; механізм та прогнозування індивідуальної злочинної поведінки; вплив соціальних та особистих девіацій (алкоголізм, наркоманія, аномалії психіки тощо) на формування особистості злочинця; соціальне та біологічне в особистості злочинця; кримінологічна характеристика особистості злочинця загалом та за окремими видами злочинів.

- Кримінологічна віктимологія; її предмет, завдання та функції; жертва злочину в теорії кримінологічної віктимології; детермінація віктимної поведінки; механізм індивідуальної віктимної поведінки; віктимна ситуація; віктимологічна профілактика та поводження з потерпілими.

- Запобігання злочинності та її основні стратегії, кримінологічна політика держави; загальносоціальне та спеціально-кримінологічне запобігання злочинам; кримінологічне планування запобігання злочинності; запобігання організованим, професійним, рецидивним та іншим видам злочинності; нормативно-правове забезпечення запобігання злочинності; міжнародне співробітництво у сфері запобігання окремим видам злочинності.

- Організована, професійна, рецидивна та насильницька злочинність; злочинність неповнолітніх, молоді, жінок, військовослужбовців та інших категорій осіб; політична злочинність; тероризм; корупційна злочинність; злочинність у різних сферах господарства, управління, у сімейно-побутовій сфері; транснаціональна злочинність; торгівля людьми; нелегальна міграція і злочинність; злочинні посягання на авторські права тощо.

II.III. В галузі науки кримінально-виконавчого права:

- Наука кримінально-виконавчого права, її предмет та методи дослідження; завдання та напрямки (школи) в науці кримінально-виконавчого права, їх окремі представники; єдність та системність науки кримінально-виконавчого права; зв'язок науки кримінально-виконавчого права з іншими науками; зарубіжна наука кримінально-виконавчого права.

- Кримінально-виконавче право; предмет та метод, функції та принципи кримінально-виконавчого права; наступність та перспективи розвитку кримінально-виконавчого права.

- Кримінально-виконавче законодавство; мета і завдання кримінально-виконавчого законодавства та їх співвідношення з цілями покарання; сучасне кримінально-виконавче законодавство, еволюція його розвитку та удосконалення в умовах європеїзації та імплементації міжнародних договорів до національного законодавства.

- Державна політика у сфері виконання покарань; виконання покарання як стадія кримінальної відповідальності; міжнародні стандарти поводження із засудженими та їх втілення у практику виконання покарань; виконання кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі; особливості виконання покарань у вигляді арешту та тримання в дисциплінарному батальйоні

військовослужбовців; права людини і громадянина та практика виконання покарань; правовий статус засуджених.

- Кримінально-виконавча характеристика окремих видів покарань; особливості правового регулювання порядку виконання окремих видів покарань; особливості відбування покарання окремими категоріями засуджених; ефективність виконання покарань; порядок звільнення від відбування покарання; проблеми соціальної реабілітації осіб, які відбули кримінальне покарання.

- Система установ та органів, що виконують покарання та їх функції, призначення, задачі, види; сутність, зміст, організація та управління процесом виконання / відбування покарань; особливості діяльності окремих підрозділів державної кримінально-виконавчої служби; соціально-правове призначення, підстави та принципи утримання під вартою підозрюваних і обвинувачених у вчиненні злочину застосування засобів безпеки; контроль за діяльністю органів та установ, що виконують покарання; участь громадськості в діяльності органів та установ, що виконують покарання.

- Кримінально-виконавче законодавство зарубіжних країн, європейський пенітенціарний досвід в сфері забезпечення прав засуджених; порівняльні дослідження в галузі кримінально-виконавчого права.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.